מיתיבי *וכולן *שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר וכן נחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר א) הא על גבי המזבח יחזיר בשלמא לר' יוחנן ניחא אלא לרב קשיא אמר לך רב שאני נחלת דאית ב) ביה משמשא איכא דאמר לה להך גיסא טעמא משום נחלת דאית ביה משמשא הא אפר דלית ביה משמשא אפילו לגבי מזבח אין מועלין בו בשלמא לרב ניחא אלא לרבי יוחנן קשיא אמר לך רבי יוחנן הוא הדין דאפילו אפר והיינו טעמא דקתני נחלת ג) קאתי לאשמעינן דאפילו נחלת דאית בה משמשא כי פקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר איתמר הנהנה מבשר קדשי קדשים לפני זריקת דמים ואמורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים רב אמר *מה שנהנה יפלו לנדבה ולוי אמר יביא דבר שכולו למזבח ד) תניא כוותיה דלוי מעילה זו להיכן הולכת *הלמידין לפני חכמים אומרים יביא דבר שכולו למזבח מאי נידהו *קטרת ה) תניא כוותיה דרב הנהנה מדמי חטאת ומדמי אשם עד שלא קרבה חטאתו *יוסיף ויביא חטאתו ועד שלא קרבה אשמו יוסיף ויביא אשמו ו) *קרב חטאתו ילכו לים המלח כבר קרב אשמו יפלו לנדבה *הנהנה מקדשי קדשים לפני זריקת דמים ואימורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים מה שנהנה יפלו לנדבה *כל קרבנות המזבח למזבח קרבנות קדשי בדק הבית לבדק הבית קרבנות צבור לנדבת צבור הא גופה קשיא ז) עד שלא קרבה חטאתו יוסיף ויביא חטאתו משקרבה חטאתו ילכו לים המלח וקתני כל קרבנות המזבח למזבח ול"ש דאיכפור בעלים ול"ש היכא דלא איכפור רישא ר' שמעון היא דאמר כל חטאת שכיפרו בעליה תמות

רישא

וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר. בפרק המזבח מקדש (זבחים דף פו:) איתא והאי לעצמות וגידים *ופלטים טו) דקאמר איירי בהו ברישא דהך דהא אם פרשו לא יעלו פירוש פירשו העצמות והגידים מן הבשר שהיו מחוברין ועלה קאי הך סיפא וקאמר וכולן בין מחוברין בין פירשו שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר וכן נחלה שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר הא על גבי המזבח יחזיר בשלמא לר' יוחנן דאמר לעיל גבי מעילה דלאחר תרומת הדשן נמי אכתי לא נעשית מצותו הא ניחא דהכא אמרינן יחזיר אלא לרב קשיא אמאי יחזיר כיון דנעשית מצותו דסלקא דעתך הגחלת כמו אפר ומ"ת לישני הדאי לאחר תרומת הדשן הוי שפיר נעשית מצותו ולא אמרינן הכא יחזיר משום הולאת הדשן אלא משום דצריך להרוס הדשן דהא הכא קודם חתות עסקינן שלא טז) שעת תרומת הדשן ותדע מדמפלגי בין קודם חתות בין לאחר חתות בסיפא גבי אברים והכא גבי גחלת לא מפליג וכן משמע בסוגיא דגמרא דהתם *גבי גחלת מיירי הך קודם חתוה ואומר הסר מקולי דודאי יז) הוזקק לפרש דיחזיר לאו משום תרומת הדשן דהרבה דשן יש להרוס מלבד זה ודאי דגבי מעילה ליכא קפידא במה שלא נהרס הדשן כדמשמע לעיל היינו משום דלא נעשה יח) מצוה שעומד הדשן אצל גב התפוח להרוס אבל היכא דפקע נחלה לית לן למימר יחזיר לקיים תרומת הדשן בהך גחלה כיון דאפשר לקיימה בשאר הדשן אבל לרבי יוחנן דאמר יט) בהוצאת הדשן ליכא קפידא ניחא שפיר דצריך להחזיר הגחלת משום דרחמנא אמר והוציא את (כל) הדשן: **שאני** נחלת דאית בה משמשא. כלומר דלא דמיא לאפר דהא יש בה משמשא שהולך יחזיר דשייכא בה הקטרה: **הנהנה** מבשר קדשי קדשים לפני זריקת דמים. שאז הם כ) קדשים לה' ולכתי לא הותרו לכהנים ומאימורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים שאז הם כא) קדשי לה' שהוכשר חלק גבוה רב אמר מה שנהנה יפלו לנדבה כב) לעולת קיץ למזבח והעורות הם לכהנים: **הלמידין** לפני חכמים. לאו היינו למדין לפני חכמים דסנהדרין (דף יז:) ומפרש התם היינו לוי שלא מליט לוי שהוזכר משלם בברייתא ועוד כי אין זו שיטה שיהא ראוי לדברי לוי מלוי עצמו*): **לא** קרבה חטאתו. אין לפרש כדמשמע שנודע לו שמעל קודם שקרבה חטאתו דאם כן בסמוך דקאמר כבר קרבה חטאתו ילכו לים המלח נצטרך לפרש כמו כן דקרבה חטאת קודם שנודע לו ולא אפשר לומר כן דהא רבה קאמר בסמוך דאם נודע לו לאחר כפרה יפלו לנדבה אלא הכי פירושו הכא לא קרבה חטאת שבא לשלם כג) קודם שקרבה חטאתו יוסיף ויביא חטאת כלומר יוסיף הדמים שהוא חייב מקרן וחומש על חטאתו שיש לו ליקרב ויביאנה שמנה אבל לא איירי כלל בברייתא מן האשם של מעילה: **יוסיף** ויביא אשמו. פירוש אשם שמנה כדפריכית גבי חטאת: **כבר** קרבה חטאתו. פירוש שנודע לו קודם קריבה חטאתו כדפירשנו לעיל אך לא בא לשלם המעילה עד שיקרב חטאתו ילכו לים המלח שהרי אם היה כד) חטאת היתה מתה כיון שנתכפר באחר הילך עתה שהם מעות ילכו לים המלח: **כבר** קרב אשמו יפלו לנדבה. שאם היה אשם היה רועה דכל שבחטאת מתה באשם רועה (תמורה דף יח.): **כל** קרבן המזבח למזבח. ואפילו נתכפרו בעלים באחרים ובסמוך פריך מרישא לסיפא: **קרבנות** בדק הבית. כגון אם מעל בקדשי בדק הבית והביא קרן וחומש הם לבדק הבית ואפילו מתו הבעלים כה) שהביאו שאין שם בעלים עליו: **קרבנות** לצבור לצבור. פירוש קרן אם מתו אותו הצבור כו) של שנה [לצבור] לצבור קיימא כי דור הולך ודור בא (קהלת א):

*) (ועי' היטב תוס' מנחות פב: ד"ה אחר ליה:)

וכולן שפקעו מעל גבי המזבח טו) לא יחזיר. דקתני (א) במסכת זבחים בפ' המזבח (דף פו:) טז) ואלו אם עלו ירדו בשר קדשי קדשים וכו' הצמר שבראשי הכבשים ושער שבזקן התיישים *(שמחובר) והעצמות והגידים והקרנים והטלפים בזמן שהן מחוברין יעלו שנאמר והקטיר הכהן את הכל המזבחה פרשו לא יעלו וכולן שעלו לראש המזבח ושוב פקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר ואין בהן מעילה: וכן נחלת שפקעה מעל גבי המזבח. ולא מיירי בגחלת דאימורים אלא בגחלת דעצים קאמר דאי הוי נחלת דאימורים האי חייב להחזיר שהרי לא נעשית מצותן עד שנתרמה תרומת הדשן ומשמע נמי אפילו בגחלת שבתפוח מיירי ה"ה שלא היו נחלים משרבין באפר שצבור בתפוח ואם נפלה הגחלת מן התפוח לאש של מערכה ולאח"כ פקעה הגחלת מן האש של מערכה לארץ לא יחזיר ואין בה מעילה: יז) *ומן הארץ על גבי המזבח הוא דלא יחזיר הא על גבי המזבח. כגון שפקעו מצד זה של מזבח לצד אחר שבמזבח: *יחזיר ומדקא דייק' דיחזיר משמע דמועלין בו אפילו לאחר תרומת הדשן והיינו כר' יוחנן וקשיא לרב: אמר לך רב שאני נחלת דאית ביה משמשא. משום הכי חשיבא להחזירה ומועלין בה אפילו לאחר תרומת הדשן אבל דשן דלית ביה משמשא לית ביה מעילה: איכא דמותיב להך גיסא טעמא דנחלה דאית ביה משמשא. דכי פקעה יח) מעל גבי המזבח יחזיר הא אפר דלית ביה משמשא אפילו על גבי המזבח לאחר תרומת הדשן אין בו מעילה קשיא לר' יוחנן אמר לך רבי יוחנן ה"ה דאפילו אפר שפקע מעל גבי המזבח לאחר תרומת הדשן יחזיר דמועלין בו והיינו טעמא דקתני נחלה ולא דשן לאשמועינן דאפילו נחלת דחשיבא כי פקעה מעל גבי המזבח לארץ לא יחזיר: רב אמר מה שנהנה. כלומר קרן וחומש שחייב לשלם בשביל מה שנהנה יפלו לנדבה לקרבנות צבור וחייב נמי להביא אשם מעילות להתכפר בו בשביל שמעל: ולוי אמר יביא מאותו קרן וחומש דבר שכולו קרב למזבח. דהיינו קטרת: מעילה זו. קרן וחומש שחייב להביא בשביל שנהנה מן הקדשים להיכן הולכת: הלמידין לפני חכמים. דהיינו לוי (ב) יב) [א] לרבי חייא קתני הא ברייתא משמיה דרבי יביא דבר שכולו קרב למזבח דהיינו קטרת ואעפ"כ מביא אשם מעילות: הנהנה מדמי חטאת ומדמי אשם. כגון שהפרישו מעות לחטאתו או לאשמו יג) ונהנה מקצתן עד שלא לקח החטאת יוסיף ויביא [ג] חטאתו ה"ק אם נודע לו שנהנה מהן עד שלא קרב חטאתו שעדיין לא קנה החטאת מן הדמים שהפרישו מוסיף האי קרן וחומש שחייב בשביל שמעל על אותן מעות דפירשו שלא מעל בהן ויביא חטאתו מאלו ומאלו והוא הדין נמי לאשם: אם כבר קרבה חטאתו. עד שלא נודע לו שמעל ושוב נודע לו יוליך האי קרן וחומש לים המלח דהואיל לא קרבה חטאתו עדיין היה מוסיף האי קרן וחומש על דמי [ג] חטאתו ומביא בהן חטאת יד) מעילה אבל השתא דנודע לו לאחר שקרבה חטאתו הנך מעות דקרן וחומש שהיה צריך להוסיף על דמי חטאת כיון דקרבה חטאתו הוו להו כחטאת שכפרו בעליה דלמיתה אזלא והמעות ילכו לים המלח דהיינו במקום מיתה: כבר קרב אשמו. נמי יפלו המעות דקרן וחומש לנדבת צבור דקי"ל (תמורה דף יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה: הנהנה מקדשי קדשים כו' יפלו לנדבה. והיינו כוותיה דרב: כל קרבנות המזבח. כלומר אם נהנה מקרבנות המזבח יפלו הקרן והחומש לנדבה למזבח: ואם נהנה מקדשי בדק הבית ישלם קרן וחומש לבדק הבית: לנדבת צבור. לשופרות:

רישא

רבינו גרשום

מצותו. המנחות כו'. אבל מועל בקומץ עד שישרף כולו ויצא לבית הדשן כדין אמורי חטאת ואשם: אפר תפוח. היינו לאחר שהרים תרומת הדשן ושמו אצל המזבח למטה והנשאר בדשן שעל גבי המזבח היה צובר ביחד ועושהו עגול כעין תפוח וגבוה כעין טבע ואח"כ היה פושט בגדיו ולובש בגדים גרועים והיה מוציאו חוץ לשנה לבית הדשן והוא קאמר הנהנה מאותו אפר תפוח: ר' יוחנן סבר. כיון דצריך הוצאת הדשן בגדי כהונה דהוא ולובש בגדים אחרים היינו בגדי כהונה אלא שפחותים מן הראשונים בקדושתיה קאי ומועלין בו אפילו לאחר תרומת הדשן: תנן מועלין בה עד שתצא לבית הדשן. משמע דאע"ג דנתרמה תרומת הדשן מועלין בה עד שתצא לבית הדשן (מועלין): קשיא לרב. אימא עד שתראה לבית הדשן מועלין בו כלומר עד שעת שתורם לתרומת הדשן מועלין בו. אבל מאחר שנתרם ששוב אותו הנשאר ראוי ועומד הוא להוצאת הדשן שוב אין בו מעילה והיינו כרב: וכולן שפקעו מעל גבי המזבח. לארץ לא יעלו במסכת זבחים בפרק המזבח מקדש קתני ואלו אם עלו ידדו בשר קדשי קדשים כו' הצמר שבראשי כבשים והשיער שבזקן התיישים (שמחובר לאימורי) והעצמות והגידים וקרנים וטלפים בזמן שהן מחוברין יעלו שנאמר והקטיר הכהן את הכל המזבחה: פרשו לא יעלו. וכולן שהיו בראשו של מזבח ופקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר: וכן נחלת שפקעה. לאו בנחלת דאימורין קאמר אלא בנחלת דעצים קאמר דאי מאימורין ודאי הוא חייב להחזיר דהא לא נעשית מצותו עד שנתרמה תרומת הדשן: מעל גבי המזבח לארץ הוא דלא יחזיר. הא על גבי המזבח כגון שפקע מצד זה של מזבח לצד זה על גבי המזבח יחזיר ומדקא דייקינן יחזיר משמע נמי דאפילו פקע לאחר הרמת הדשן נמי [illegible]

יח) נעשה מצותו שעדיין עומד הדשן שעל גב התפוח כדי להרוס: יט] דאמר דהוצאת הדשן אות ב' נמחק: כ) קדשי ה' אות ל' נמחק: כא] קדשי ה' אות ל' נמחק: כב] לנדבה לעולה והקרן למזבח אות ת' ותיבת קיץ נמחק: כג] לשלם הקרן והחומש מן המעילה שמעל קודם: כד] היה המעות הפאת: כה] שהביאום שאז אין שם אות ס' נמחק: כו] הדור והעולת צבור קיימנן אות א' נמחק:

שיטה מקובצת

א] יחזיר שעל גבי מזבח הוא דלא יחזיר הא: ב] דאית בה משמשא אות י' נמחק וכצ"ל לקמן: ג] נחלת הוא קאתי: ד] למזבח תניא כוותיה דרב ותניא כותיה דלוי תניא: ה] קטרת פי' תוס' מנחות (דף נ' ע"ב) ד"ה יטול: ו] אשמו כבר קרב: ז] קשיא קתני עד: ח] המזבח לארץ לא: ט] המזבח מקדש ואלו: י] שעל גבי המזבח לארץ הוא דלא יחזור: יא] על גבי אות ס' נמחק: יב] לוי לפני רבי אות ל' נמחק: יג] נהנה ממקצתן עד אות ו' נמחק: יד] חטאת שמנה אבל כו' כצ"ל על תיבת מעילה נרשם קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: טו] ופלטים דקא איירי בהו ברישא דהך והא דקאמר אם פרשו: טז] שאז היתה שעת: יז] דודאי לא הוזקק להחזיר לתחלים תיבות לפרש דיחזיר לאו ל"ש:

לז א מיי' פ"ו מהלכות מעשה"ק הלכה ב:
לח ב מיי' פ"ב מהל' מעילה הלכה י:
לט ג מיי' פ"ד מהל' מעילה הלכה ז:
מ ד ה מיי' שם הל' י':

תרבי נחלת צ"ק

[ע' תוס' מנחות נ. ד"ה יטול]

[צ"ל כבר קרב ס']

נ"ק מ"ע

זבחים פו.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכולן שפקעו וכו' דקתני במתניתין במס' זבחים: (ב) ד"ה הלמדין וכו' היינו לוי מרבי דלוי קתני הא:

פר"א נ"ק

פר"א נ"ק

סנהדרין יז:

הגהות צ"ק [א] מלבי וע"ש [ב] חטאתו הס"ד ואח"כ ד"ה כ"ש אם נודע לו כו' [ג] [illegible]